Abonamentul

Pentru monarchie:
Pe an 12 cor., 1/2 an 6 cor., 1/4 an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frcs., 1/2 an 9 frcs., 1/4 an 4 frcs. 50 cm.

Fóea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Fóe bisericéscă-politică.

Inserțiunl

Un șir garmond: o dată 14 fil., a dóua óră 12 fil., a treia óră 10 fil., și de fiesce care publicațiune timbru de 60 fil.

Tot ce privesce fóea, să se adreseze la »Redacțiunea și Administrațiunea Unirii« în Blaș.

Anul X. Blaș 14 April 1900. Numĕrul 15.

Sĕptĕmâna patimilor.

(Al.) „Și acolo L-aŭ rĕstignit pe El.“

Cuvintele aceste în simplicitatea lor evangelică ne reamintesc sublimul act al Rĕscumpĕrării. Aprópe dóuĕ zecĭ de vécurĭ aŭ trecut de atuncĭ. Suprafața pămîntuluĭ s'a schimbat atât de mult; cetățĭ și popóre s'aŭ prăbușit din înălțimea măririĭ în pulbere și, în locul lor, altele s'aŭ ridicat la apogeul puteriĭ. Generațiunĭ după generațiunĭ aŭ vĕdut lumina zileĭ și s'aŭ reîntors éră-șĭ în pămîntul, din care eraŭ luate...

Și în fața acesteĭ schimbărĭ și nestatornicii a „lucrurilor de mânĭ omenescĭ,“ în butul trecĕtórelor valurĭ ale vremeĭ, tot maĭ strălucitóre, tot maĭ sfîntă se ridică icóna blânduluĭ profet nazarinean. Învĕțăturile Luĭ reînoesc fața pămîntuluĭ, deșteptă la o nóuă viĕță inimile împetrite, formând basa și fundamentul civilisațiuneĭ. Și cu cât civilisațiunea voesce a se abate de la învĕțăturile Luĭ și a-șĭ croi independentă drumul înainte, cu atât e silită maĭ mult a-șĭ recunósce neputința și a se reîntórce, ca fiul cel rĕtăcit, la Tatăl adevĕrateĭ civilisațiunĭ.

La acest isvor de lumină, gândirea nóstră se însenineză, inimile nóstre se înduioșéză, ființa nóstră întrégă se renasce.

De aceea, biserica în dragostea eĭ pentru ómenĭ, ne pune în tot anul înaintea ochilor dumnezeéscă tragedie de pe muntele Golgotheĭ, pentru ca mintea nóstră întunecată de spiritul vremiĭ, să afle éră-șĭ isvorul dătător de lumină, pentru ca inima nóstră sfâșiată de patimĭ, să afle mângâiere în fața Rĕstignituluĭ.

Și lumină și mângâiere aflăm.

Vedem înaintea ochilor nostri sufletescĭ mulțimea furibundă și inconșcie scuĭpându-L și lovindu-L în față pe Acela, care maĭ înainte cu câte va zile era întimpinat cu aclamațiunĭ de mărire și ramĭ de oliv — și înțelegem, cât de puțin prețuesce *aura popularis* a mulțimiĭ, care se schimbă și se îndóie ca trestia bătută de vînt.

Vedem batjocurile sacrilege, suferințele Fiuluĭ omuluĭ, și nu audim nicĭ un glas de protestare, nicĭ o mână ocrotitóre nu vine în ajutorul Celuĭ ce sufere pe nedreptul, nicĭ Lazar cel înviat din morțĭ, nicĭ paraliticul ridicat din patul durerilor, nicĭ orbul din nascere, nicĭ Petru... — și înțelegem, că dacă am făcut vre un bine, să nu așteptăm *recunoscința* ómenilor, nicĭ prietinia lor să nu le-o cerem, când nu le maĭ putem fi de ajutor.

Vedem sfințenia pălmuită, adevĕrul restignit pe cruce, nevinovăția scuĭpată în față; privim în jur de noĭ — și ni-se stringe inima, când astăzĭ ca și înainte cu dóuĕ miĭ de anĭ, vedem sfințenia pălmuită, adevĕrul rĕstignit pe cruce, nevinovăția scuĭpată în față...

Ca o erupțiune de diabolică furie audim sbierătele mulțimeĭ setóse de sânge: *Rĕstignesce-L! Rĕstignesce-L!* Nu cércă, dacă sângele, ce are să curgă e vinovat de acésta sórtă, nu vrea să își aducă a minte de admirarea, cu care î-L privia până atuncĭ, și e maĭ aplicată a elibera pe tâlharul Varava, de cât pe Cel ce ĭ-a reproșat cu atâta durere și adevĕr: „Poporul meŭ, ce rĕŭ am făcut ție?“ Între huiduielĭ și batjocurĭ silitu-L-aŭ să-șĭ iea crucea pe umĕr și să o tîrască până pe vîrful Golgotheĭ. Trupul Luĭ slăbit de loviturĭ și neodihnă tremura sub povara crucii și se încovoia. Puterile ĭ-L părăsiaŭ și cădea sub povara cruciĭ la pămînt.

Și acolo L-aŭ rĕstignit pe El.

Cerul și-a întunecat seninul albastru, sórele și-a acoperit fața de durere, pămîntul s'a cutremurat de un fior de grózā și catapitézma bisericiĭ, în dóuĕ s'a rupt...

Alăturea de sfintele patimĭ ale Mântuitoruluĭ, ne aducem a minte de nerecunoscința lumiĭ și de propriile nóstre patimĭ.

O „sĕptĕmână a patimilor“ este viĕța nóstră ca indivizĭ — o sĕptĕmână a patimilor este, maĭ ales, viĕța nóstră ca popor și ca biserică.

Papiu-Ilarian a spus un mare adevĕr, când a scris, că istoria nemuluĭ nostru este o istorie de patimĭ. Acela-șĭ

Feuilleton.

Revedere.

Când trenul s'a oprit în gară, am simțit încă din ușa cupeuluĭ aerul capitaleĭ. Uruitul trăsurilor și a tramwaielor.... circulația neobicinuită de pe strade.... aerul infect, în care negura dimineții se amesteca cu fumul sutelor de fabricĭ. În sgomotul vavilonic al stradelor. în góna cu care trecătoriĭ grăbiaŭ după afacerĭ, în amestecul acela arbitrar de interese și patimĭ, resimțiĭ sensația puternică, ce o aveam de câte orĭ reîntorceam de pe vacanțe. Mergeam acasă obosit și enervat de sgomot și sensațiĭ; sĕptĕmânĭ înainte visam de seninătatea căminuluĭ părintesc și ardeam de dorul liniștiĭ din provință. Îmĭ era dor de curățenia sentimentelor din provință, de pretiniĭ meĭ. de satul, unde sufletul meŭ de copil îșĭ plămădise cele dintâĭ visurĭ, așa de simple, așa de curate. În caosul vavilonic al capitaleĭ satul meŭ îmĭ părea ca un vis frumos. și-mĭ era milă de mine însu-mĭ, când mĕ vedeam lipsit de sĕninătatea acestuĭ vis și aruncat în mijlocul realitățiĭ celeĭ maĭ amare. În sbuciumul vieții din capitală, în „lupta pentru esistință“, ce o vedeam desfășurându-se în jur de mine cu furia desnădĕjduiriĭ, satul meŭ îmĭ apărea ca un ostrov în întinsul măriĭ, ca o mângăitóre *sancta simplicitas.*

Și totușĭ.... a dese orĭ, în vacanțe gândul meŭ sbura. ca atras de o necunoscută putere, spre capitală. Și când reîntorceam, inima mi se bătea cu putere, un fior de plăcere îmĭ trecea dealungul trupuluĭ. când mĕ vedeam érășĭ în mijlocul sgomotuluĭ asurditor de pe strade. Vedeam circulația neobicinuită. recunosceam rĕceala mutrelor, ce treceaŭ grăbite și indiferente pe lângă mine și... căldura ce o aduceam din satul meŭ. mi se stingea în inimă fără veste. Deveniam și eŭ rece și nesimțitor. Simțiam cum inima mea — biéta naivă din provință! — încetéză de a maĭ palpita cu căldura de maĭ înainte. Cenușă și sgură năpădea focul ce-mĭ ardea în inimă — și eŭ lăsam să-l năpădéscă, căcĭ ce lipsă aveam de căldură într'un oraș atât de fără inimă, ce lipsă aveam de inimă întrun oraș atât de rece și nesimțitor?

La gară mĕ aștepta un prietin. Ne cunosceam de pe băncile liceuluĭ. Era o inimă comunicativă și sinceră, un visător, și mĭ-e tare drag. Dar e rĕŭ să fiĭ visător în lumea de azĭ, în cât poetul abia a fost îndreptățit, să întrebe cu atâta emfasă

Unde ni-s entusiaștiĭ, *visătoriĭ?* . . .

Entusiasm, visurĭ — poveștĭ frumóse!

La dejun îl ascultam distrat, cum îmĭ vorbea:

— Așa mĕ cuprinde câte o dată o durere nehotărîtă. Nu maĭ am voe de studiŭ, nu maĭ înțeleg *pentru ce* să maĭ lupt înainte? Când mĕ uit la viéța mea de până acum, nu aflu alt ceva de cât luptă.... luptă cu studiul și cu sĕrăcia. Și când mĕ gândesc, că acésta este cea maĭ frumósă parte din viéța mea. mĕ prinde așa o părere de rĕŭ, când vĕd cum trece tinerețа mea, cum trece și cum n'are să se maĭ întórcă...

Ochiĭ luĭ frumoșĭ străluciaŭ inteligențĭ și triștĭ.

Avea dreptate prietinul meŭ. Sînt atât de marĭ ostenelele. atât de mulțĭ sînt luptătoriĭ și atât de puținĭ învingĕtoriĭ. Seninul cer al tinereții e acoperit de grijile studiuluĭ și ale sĕrăcieĭ. ér când ajungĭ să rĕsbațĭ de-asupra greutăților. visurile tinereții aŭ sburat pentru tot de una. Bolintinean a

lucru l-am putea susţiné şi faţă cu biserica nóstră, căcĭ evoluţiunea nóstră ca popor, este strîns legată de biserică.

Şi astăzĭ biserica nóstră sufere.

E singurul loc, ce ne-a rĕmas neprihănit, şi ne dóre inima de durerea eĭ.

Ca o mamă, ce şi-a dat şi cea din urmă bucată copilaşilor, privesce cu durere la *şcolile* ridicate şi susţinute de ea, vĕḑêndu-le periclitate de a apuca în mânĭ străine.

Cu inima sîngerândă vede apoĭ sĕrăcia în care trăesc *servitoriĭ* eĭ, şi neputênd însă-şĭ să-ĭ ajute, cu neîncredere şi frică privesce la ajutorul străin, care va lega mânile credincioşilor eĭ servitorĭ şi va rupe legătura de dragoste a turmeĭ şi a păstorilor.

Cu o presimţire sinistră la sórtea viitóre a poporuluĭ nostru, vede cum bunăstarea sfintelor luĭ Dumnezeŭ bisericĭ scade, în proporţie cu zêlul credinţeĭ, ce se clătină; cum viţiul şi desfrîul ocupă locul castităţiĭ şi credinţeĭ părinţilor noştri.

Alăturea de sfintele patimĭ ale Mântuitoruluĭ, să ne aducem a minte şi de patimile bisericiĭ nóstre. Să ne aducem a minte, că noĭ sîntem causa acestor suferinţe, cu inima nóstră cufundată în pĕcate, cu mintea nóstră amăgită de gândurĭ egoiste. Noĭ sîntem causa acestor suferinţe şi tot noĭ avem datorinţa de a cerca risipirea lor, de a ne împlini datorinţele nóstre de fiĭ recunoscĕtorĭ.

Căcĭ numaĭ atuncĭ ne vom împărtăşi şi pe maĭ de parte de a bisericiĭ sprijin şi putere, numaĭ atuncĭ vom putea spera în sĕptĕmâna patimilor, slăvita şi binecuvîntată zi a Învieriĭ!

Autonomia catolică. — Înainte cu câte va zile ziarele din capitală, scriind despre lucrările comisiuneĭ autonomice, spuneaŭ, că acestea pot să înainteze acum cu mult maĭ bine, de vreme ce episcopatul gr. cat. român în schimbul unor concesiunĭ, e aplecat a-şĭ retrage proiectul sĕŭ în causa autonomieĭ.

După informaţiunile nóstre nu scim, să fie ceva adevĕr în scirea acésta, şi nicĭ nu cunóscem motivele, carĭ ar fi îndemnat pe Archiereiĭ noştri, să-şĭ schimbe posiţia de maĭ înainte. Totuĭ ni-se pare a şiretlic, şi acésta din motivul, că unor ziariştĭ magiarĭ li-s'a părut a fi aflat un puternic argument contra episcopatuluĭ nostru, când îĭ face atenţĭ, că prin acest protest, eĭ se pun în conflict cu Maestatea Sa, supremul patron al bisericiĭ nóstre. În acela-şĭ timp eĭ uĭtă, că acest protest a fost adresat chiar Maestăţiĭ Sale, cu rugarea, ca să-ĭ scótă pe Româniĭ gr. cat. din autonomia catolică şi să le permită ţinerea unuĭ congres bisericesc, în care să-şĭ pună eĭ însi-şĭ basă autonomieĭ propriĭ.

Asta ar fi posiţia archiereilor nostri, şi starea faptică a lucruluĭ, şi de aceea scirile foilor magiare ne par lipsite de adevĕr.

Ajutul de stat. — În potriva nedrepteĭ împărţirĭ a ajutoruluĭ de stat, am primit spre publicare maĭ multe scrisorĭ. Nu publicăm înse nicĭ una. Noĭ ne-am spus cuvîntul. Nu maĭ vrem să ni se zică, ca anul trecut, că agităm pe acéstă temă. Preoţiĭ se cunosc unul pe cel alalt şi fie care scie să judece, dacă în atare cas s'a *dat ajutor*, orĭ s'aŭ *rĕsplătit serviţiĭ*.

Un lucru relevăm din corespundinţele primite. E adecă cea maĭ potrivită ocasiune, ca preoţiĭ să-şĭ aducă aminte de fondul de salarisare şi fie care să dăruiéscă ceva pentru el.

Anul trecut s'a făcut începutul, cu donaţiunile date la Sinod, cu rĕscumpĕrarea felicitărilor de anul noŭ şi cu baniĭ adunaţĭ cu ocasia colindatuluĭ, (Tr. Almaş a escelat), fondul s'a ridicat la cifra de 474·20 coróne, depuse deja spre fructificare. Începutul e destul de frumos, pentru ca continuarea să se facă cu multă însufleţire.

Liturgia magiară. — Sînt încă prospete înjurăturile pe carĭ organul luĭ Bánffy le-a adus Mitropolituluĭ nostru şi peste tot întregeĭ bisericĭ greco-catolice române, pentru nesuccesul peregrinajuluĭ rutenilor greco-cat. Se scie, că tótă vina se aruncă asupra Mitropolituluĭ nostru, care ar fi scris la Roma şi Lemberg, spre a pregăti spiritele contra acesteĭ cererĭ.

Am arătat încă atuncĭ, cât de netemeinice sînt aceste învinuirĭ. Azĭ sîntem în posiţie de a comunica cetitorilor nostri, carĭ sînt vederile preoţimeĭ înalte catolice în acéstă cestie.

„Nagyvárad", organul cardin. Schlauch „Bud. Hirlap" şi „Pesti Napló", publică câte un comunicat în afacerea acésta. Ele conglăsuesc în a spune, că s'a isprăvit cu limba liturgică magiară, asta nu va fi nicĭ o dată.

„*Vaticanul nu va permite întroducerea limbiĭ magiare ca limbă a serviţiuluĭ divin,* fiind că prin acésta ar pĕcătui în contra unităţiĭ bisericiĭ catolice romane, ceea ce îndeosebĭ trebue s'o aibă în vedere. Altmintrea greco-catoliciĭ de neam magiar şi acum pot să se róge şi să cânte în limba lor maternă, ba în locurĭ, unde credincioşiĭ sînt Ungurĭ, predicatorul e obligat să predice ungaresce. Ast fel din punctul de vedere naţional prin acésta Unguriĭ pot fi satisfăcuţĭ, dar *unitatea limbiĭ liturgice nu póte fi stingherită.*

„În ce privesce împrejurarea, că şi greco-catoliciĭ românĭ folosesc limba română ca limbă liturgică, — *nu e deplin lămurit: dacă o folosesc eĭ acésta pe temeiŭ de tot just, orĭ nu?* Când adecă o parte a naţiuniĭ române s'a întors în sînul bisericiĭ romano-

---

scris cu drept cuvînt: „Biétă tinerime! depune la întrarea ta în viéţă visurile tale cele maĭ curate!" . . . .

. . . .

La universitate tóte le-am aflat, cum le scieam. Aceleaşĭ mutre tinere şi necunoscute, acelaşĭ sgomot pe coridóre, aceeaşĭ lumină galbină de gaz. Chiar şi bĕtrîna vîndĕtóre de pogăcĭ era tot în acelaşĭ unghet, cu ochelariĭ pe nas şi cu corfa de pogăcĭ înaintea eĭ. S'a uitat peste ochelarĭ la mine şi m'a salutat cu: „jó reggelt, tekintetes úr!" Nu m'a recunoscut. Alt cum, de sigur, m'ar fi salutat cu maĭ multă căldură, ca pe vremea când eram seminarist: „kezét csokolom, tisztelendő úr!" Dar cum nu eram în talar, bĕtrâna nu era dătóre să-şĭ aducă aminte de tóte generaţiile, carĭ s'aŭ împărtăşit „între óre" din pogăcile eĭ.

În scurt eram aprópe érăşĭ obicinuit cu capitala. Numaĭ séra, când lungul şir al felinarelor da oraşuluĭ un aspect feeric, mĕ simţiam străin în marea aceea de lumină.

Mĕ plimbam cu prietinul meŭ pe ţĕrmul Dunăriĭ şi mĕ uitam la trĕmurul valurilor, carĭ reoglindaŭ lumea de pe ţĕrmurĭ în adêncul lor. Şi când treceam pe lângă vre un edificiŭ cu ferestre maĭ jóse, mĕ uitam prin geamurĭ la bieţiĭ ómenĭ, carĭ trăiaŭ în despărţămintele subterane. Miseria era întipărită pe feţele lor palide şi desfigurate. Locuinţele aceste umile şi infecte ale oraşelor marĭ sînt arsenalele, de unde Viţiul şi Anarchia îşĭ inroléză luptătoriĭ. Şi societatea stă cu mânile în sîn, îĭ lasă pe aceştĭ nefericiţĭ, să dea cu capul de părete, şi pe urmă îĭ închide în temniţĭ, ca să dea o probă maĭ mult despre nemărginita grije, ce o pórtă bineluĭ de obşte . . .

La un colţ de stradă o fetiţă de vre o doĭ spre zece anĭ îmbiîa trecătorilor gazeta de séra. Cu vóce timidă silabiza din când în când:

— Esti Ujság! . . . Esti Ujság!

Ne-am oprit în faţa eĭ, să ne luăm câte un numĕr. Era frumuşică. Pĕrul îĭ flutura în bătaia vîntuluĭ — un vînt rece — şi bluza bieteĭ vîndĕtóre de gazete era de vară. Icóna eĭ mi-a rĕmas întipărită în minte. Un fel de jale nehotărîtă o împrejmuia, ca un cadru de doliŭ. Vedeam în închipuirea mea sórtea tristă, ce o aştepta pe biéta copilă frumósă şi sĕracă . . . ın alt colţ de stradă vîndĕtorul de gazete era o bĕtrână de vre o şepte zecĭ de anĭ. Trĕmurând de frig, stringea convulsiv gazetele, cu privirea pierdută în vag. Abia când i-am cerut gazeta, s'a recules din aiurare, silabizând maşinalicesce:

— Esti Ujság!

Între bĕtrâna acésta cu un picior în gropă şi între copila de doĭ spre zece anĭ aflam o asĕmĕnare fatală. Vedeam desluşit în mintea mea fasele sociale prin care va trece mica vîndĕtóre de jurnale, până va ajunge érăşĭ la ocupaţia cea dintâiŭ: să vîndă érăşĭ jurnale ca bĕtrâna, trĕmurênd de frig şi de neputinţa vrîsteĭ în colţurĭ de stradă . . .

Amară e pânea sĕracilor, dar maĭ amară e pânea uneĭ fete sĕrace!

Reflecţiile aceste mĕ posomoriaŭ din ce în ce maĭ mult — sgomotul şi rîsetele vesele ale trecĕtorilor mĕ enervaŭ. Lumina intensivă mĕ făcea şi maĭ trist, îmĭ da sensaţia, ca şi când ómeniĭ, în nepriceperea lor, ar fi luminat în adins oraşul, ca cu atât maĭ tare să se observe hidra cea cu treĭ capete, ce le suge sângele şi viéţa: luxul, miseria, desfrîul!

A, mĭ-am adus aminte de seminar. Mi-e dor să-l vĕd.

În cea alaltă zi am mers, dar pórta era închisă; clericiĭ eraŭ la biserică.

M'am dus şi eŭ.

Câţĭ va băieţĭ de şcólă trecênd pe lângă mine, salutară în cor:

— *Laudetur Iesus Christus!*

Privindu-ĭ, am rĕmas înduioşat. Feţele lor eraŭ aşa de naive, inima lor — va fi fost tot pe atât de naivă, o sciŭ. Mĕ gândiam:

— Lăudaţi-L, băieţĭ, lăudaţi-L până sînteţĭ bunĭ şi nevinovaţĭ, lăudaţi-L până inima vóstră e curată, căcĭ va veni o vreme . . . . va veni vremea, când nu-L veţĭ lăuda maĭ mult!

catolice: Papa le-a dat decret, că nu-ĭ va conturba în vechile lor moravurĭ. Ér acéstă concesie li-a făcut-o, fiind că era vorba de convertirea uneĭ întregĭ naţiunĭ, şi fiind că Scaunul papal are în vedere interesul religionar, mântuirea sufletéscă şi nu politica. Pe temeiul acesteĭ concesiunĭ folosesc decĭ Româniĭ greco-catolicĭ limba lor românéscă, ca şi când şi sub schismă ar fi folosit-o; dar că în adevĕr aŭ folosit-o, asta nu este adeverit; se póte. că întrebuinţarea limbiĭ române s'a furişat pur şi simplu în liturgie. Acum, dacă Româniĭ pe temeiŭ cu totul legal întrebuinţéză limba românéscă: din acésta nu urméză, că Scaunul papal să maĭ îngăduie şi o altă limbă liturgică. Ba chiar şi din punct de vedere naţional magiar trĕbue bine chibzuit, nu e óre maĭ corect lucru, dacă Papa nu admite acéstă cerere? Căcĭ, dacă greco-catolicilor li-să îngăduie liturgia magiară: acésta ar avé să îmbărbăteze şi pe Slavĭ, ca să céră şi dînşiĭ întroducerea limbiĭ slave, de ceea ce Magiariĭ numaĭ bucura nu se pot.

„În cercurĭ greco-catolice magiare se vorbesce a nume că, dacă Papa nu admite liturgia magiară: eĭ vor rupe-o cu Roma şi se vor constitui în biserică independentă.

„Despre acéstă mişcare Vaticanul nu are cunoştinţă, dar chiar dacă ar avé, — acéstă presiune nu-l va abate de la atitudinea sa. Şi organisarea uneĭ bisericĭ magiare de sine stătătóre n'ar folosi de loc causeĭ magiarismuluĭ; fiind că dintre Românĭ fórte puţinĭ s'ar alătura la biserica magiară, ér Ruteniĭ carĭ progreséză acum pe calea cea maĭ bună către magiarisare: jumĕtate ar rĕmâné la biserica magiară şi cea altă jumĕtate ar cădé cu desĕvîrşire jertfă rusificăriĭ.

„Cel maĭ bun lucru e decĭ, să ne mulţumim cu starea actuală de lucrurĭ în ce privesce causa liturgieĭ; vice-versa înse numaĭ desaproba putem faptul, că, dacă noĭ cerem liturgie magiară de la Scaunul papal, Româniĭ greco-catolicĭ şi greco-orientalĭ vor să pornéscă o contra-mişcare faţă cu cererea acésta şi să conducă o deputaţiune contrară înaintea Papeĭ“.

După cum apare din celea de maĭ sus, magiariĭ cércă să îndulcéscă hapul acesta, de alt cum destul de amar, cu observarea, că noĭ Româniĭ n'am folosi pe dreptul limba românéscă la liturgie. Dar asta nu maĭ trebue dovedit. Ne miră înse, cum de un ziar de care se spune, că e inspirat de un cardinal, nu póte să nu vadă în proiectatul nostru peregrinaj. alt ceva, de cât un act de protestare? Am spus destul de lămurit cu ce scop aranjăm peregrinajul acesta, şi dacă va ajuta Dumnezeŭ, vom arĕta-o şi în faptă, la vremea sa.

Biserica era plină de lume. Cântările sfinte acompaniate de orgă aveaŭ un farmec dătător de viĕţă. Altarul ardea în trĕmurul luminelor de ceară. Suspine şi rugăciunĭ şi fum de tămâie se înalţaŭ spre crucea altaruluĭ.

Cunosceam aşa de bine crucea aceea şi am rĕmas şi de astă dată cu ochiĭ pironiţĭ la chipul Rĕstignituluĭ. Capul încununat cu spinĭ şi înclinat spre umĕr părea, că se clătină . . . pleópele Rĕstignituluĭ se deschid . . . . şi simţesc, că ochiĭ Luĭ împăenginiţĭ mĕ fixéză cu o privire mustrătóre şi blândă. Rĕstignitul — *m'a recunoscut.* În privirea Luĭ mustrătóre părea a-mĭ zice:

— Unde aĭ fost până acum? Ce aĭ făcut? De ce nu îţĭ maĭ aducĭ aminte de mine? Nu mĕ maĭ iubescĭ?

Era atâta mustrare în aceea privire, atâta adevĕr în aceea mustrare! . . .

Şi mi-am acoperit faţa cu mânile — şi am plâns!

Budapesta. 25 Februarie.

Simin.

Pro domo. — Din incidentul aniversăriĭ de 25 anĭ de la înfiinţarea partideĭ liberale magiare de astădĭ, „Magyar Szalon“ s'a adresat câtor-va fruntaşĭ aĭ partideĭ, ca să-şĭ dea părerea asupra eĭ şi a politiceĭ sale.

Coloman Tisza, părintele partiduluĭ liberal, arată maĭ întâiŭ cât de greŭ îĭ vine să se pronunţe despre activitatea de 25 anĭ a partideĭ liberale, tocmaĭ dênsuluĭ, care a dat impulsul la 1875, ca partida liberală sĕ iasă din fusiunea celor dóuĕ marĭ partide de atuncĭ. Acésta, zice, a corĕspuns dorinţelor din tótă ţara.

Nu vré să vorbéscă de încercările, ce s'aŭ făcut de atuncĭ încóce pentru unirea partidelor. După fusiune se spera, că faţă cu partida liberală să va forma o partidă conservativă constituţională aşa, ca să se pótă alterna la guvern dóuĕ partide, carĭ staŭ pe basa legiĭ.

Sub conducerea conservativuluĭ baron Paul Szennyei se făcuse o asemenea încercare. dar la alegerile din 1875 aderenţiĭ luĭ întrară în numĕr fórte mic în dietă şi în urmă îşĭ depuse şi el mandatul.

După acésta urmară cunoscutele formaţiunĭ de partidă; conducerea guvernuluĭ rĕmase înse, necurmat problema partideĭ liberale . . . (!)

Vorbesce maĭ departe de marile progrese, ce s'ar fi făcut în 25 de anĭ sub guvernul liberal. De sigur, zice. s'aŭ întêmplat şi întrelăsărĭ ba chiar rĕtăcirĭ, dar ómenĭ eraŭ ceĭ din fruntea afacerilor. . . Şi încă ce fel de ómenĭ (!)

Tisza încheie ast fel făcênd alusiune la Széll şi partisaniĭ luĭ: „Nu voiŭ sĕ ghicesc ce va aduce viitorul. Este înse convingerea mea. că pe cât timp acéstă partidă va înainta în direcţiunea urmărită până acum este în interesul statuluĭ maghiar să fiă şi să rĕmână compactă. Şi dacă cineva ar admite distrugerea partideĭ — fie şi numaĭ din nobilă iubire de pace — saŭ dacă fie şi inconscient, orĭ condus de cele maĭ bune intenţiunĭ, ar nisui să slăbéscă legăturile partideĭ, acela ar comite o mare greşélă. După un vechiŭ paradoxon înse, în politică greşala face maĭ multă pagubă, de cât crimă“.

Revistă politică.

Afacerĭ interne. Săptĕmâna trecută ministrul president magiar şi cel de la resortul finanţelor, împreună cu colegiĭ lor de la acelea-şĭ portofoliĭ din Austria şi cu miniştriĭ comunĭ aŭ ţinut un consiliŭ ministerial în care aŭ făcut preliminariul speselor comune pentru anul venitor. Consiliul a ţinut maĭ multe zile şi s'a terminat Sâmbăta trecută. Pe cum se spunea, causa durateĭ atât de lungă a consfătuireĭ amintite sta în neînţelegerile, ce s'ar fi ivit între miniştriĭ de răsboiŭ şi marină şi între ceĭ alalţĭ. Ceĭ dintâiŭ adecă voiaŭ înmulţirea armateĭ, provederea artilerieĭ cu tunurĭ nóuĕ, pe cum şi sporirea floteĭ, carĭ tóte sînt împreunate cu sarcinĭ materiale atât de marĭ, în cât ţara nu le póte suporta.

Dacă aŭ fost adevĕrate pretensiunile acestea ale ministruluĭ de răsboiŭ şi a celuĭ de la marină, atuncĭ aceştia aŭ trebuit să absteĭe de la ele, căcĭ în conclusul consiliuluĭ ministerial nu este vorbă despre o înmulţire atât de însemnată a speselor, ridicându-se acestea abia cu 5 milióne coróne maĭ mult ca în trecut.

În virtutea aceluia-şĭ conclus, delegaţiunile însărcinate cu statorirea budgetuluĭ comun sînt chemate la Budapesta pe 12 Maiŭ.

Austria. În jumĕtatea de din colo a imperiuluĭ nostru acuma e sesonul dietelor provinciale.

Cehiĭ se luptă şi acolo cu elementul german pretindênd în continuŭ drepturile, ce le compet cu privire la folosirea limbeĭ lor la unele auctorităţĭ. Moraviĭ se mărginesc maĭ mult la lucrurĭ industriale, recercând ministeriul de răsboiŭ, ca comandele militare pentru procurarea tuturor articlilor necesarĭ pentru armată să se pună în conţelegere directă cu însi-şĭ producĕtoriĭ. Maĭ multă isbândă de cât toţĭ, a avut pe terenul politic dieta Dalmaţieĭ, în carea a fost primit un proect de lege în virtutea căruia limba oficiósă la autorităţile provinciale e cea croată.

Maestatea Sa Monarchul nostru pe cum sciŭ foile fie din patrie, fie din Germania, pe la începutul luneĭ venitóre va merge la Berlin ca să reîntórcă visita, ce împĕratul german i-a făcut-o maĭ aniĭ trecuţĭ. Cu ocasiunea acésta va asista şi la ceremonia împreunată cu dechiararea de maioren a moştenitoruluĭ de tron german.

Împĕratul Wilhelm în o epistolă a sa adresată primariuluĭ capitaleĭ sale îl îndémnă să pregătéscă tóte cele de lipsă pentru o démnă primire a înaltuluĭ şi stimatuluĭ sĕŭ óspe.

Transvaal. De un timp în cóce începe a scădé din noŭ voia bună a celor din Londra. Scirile, ce le trimite generalissimul Roberts nu maĭ sînt îmbucurătóre pentru eĭ. Roberts în loc să raporteze despre învingerĭ, în cele din urmă dóuĕ sĕptĕmânĭ a fost silit, ca nu maĭ puţin de cât de 4 orĭ să anunţe perderĭ îndurate de armata angleză. Şi ce e maĭ trist, e împrejurarea, că tóte perderile sînt în apropierea oraşuluĭ Bloemfontein, unde se afla Roberts cu grosul armateĭ sale. Perderile totale ale Anglezilor în ultimele dóuĕ sĕptĕmânĭ fac numaĭ puţin de 1500 ómenĭ, lăsând la o parte mulţimea cailor, ce pier în fie care zi, a tunurilor şi a proviantuluĭ ajuns în mânile inimicilor.

În urma acestor învingerĭ, Buriĭ aŭ câştigat curaj noŭ şi se pregătesc de

încunjurarea oraşului Bloemfontein. Roberts vĕḑêndu-se nu peste mult strîmtorat, corpurile de armată, ce eraŭ menite pentru despresurarea oraşuluĭ Kimberley, le-a chemat să se împreune cu armata sa.

Nu maĭ puţin nĕcaz îĭ causéză luĭ Roberts Buriĭ, carĭ pentru asigurarea averilor lor, s'aŭ fost dat plaĭnicĭ. Aceştia la provocarea luĭ Roberts aŭ depus ce e drept armele, dar ce folos, că acelea eraŭ numaĭ arme vechĭ, reţinênd cele nóuĕ, pentru acuma, când reluându-le să-ĭ pótă face nĕcaz. Ast fel stând lucrul cu Roberts, lăsând la o parte împrejurarea, că nu dispune de caĭ pentru transportarea tunurilor şi a proviantuluĭ, el nu se póte mişca din Bloemfontein, căcĭ în dată ce teritoriul nu maĭ e ocupat cum se cuvine de soldaţiĭ anglezĭ, Buriĭ la aparinţă supuşĭ, se rĕscólă.

Belgiŭ. Sĕptĕmâna trecută prinţul moştenitor al Anglieĭ era să cadă victimă unuĭ atentat. Prinţul sosise la Bruxella, şi voia să-şĭ continue călătoria spre Copenhaga, când un tinĕr ca de vre o 16 anĭ se urcă în cupeu şi trage asupra prinţuluĭ dóuĕ focurĭ de revolver. Glónţele n'aŭ nimerit şi atentatorul, care se numesce Sipido, a fost arestat. În dată după atentat s'a svonit, că tot lucrul a fost pus la cale de Burĭ. Instrucţia a dovedit înse, că Sipido a lucrat sub influenţa unor tovarăşĭ maĭ bĕtrânĭ, şi că nu s'a dus la gară, de cât cu părere de rĕŭ. Totul e o nóuă operă de a anarchiştilor. Prinţul de Walles şi-a esprimat dorinţa, ca atentatoruluĭ să i-se aplice o pedépsă, cât maĭ uşóră.

România. În sfârşit s'a adus sentinţa în faĭmosul proces a luĭ Hallier contra statuluĭ român. Prin acéstă sentinţă statul român e îndatorat să plătéscă fostuluĭ antreprenor Hallier suma de 6.223.000 leĭ, în treĭ rate.

Prima rată de 1.223.000 leĭ va fi plătită la pronunţarea sentinţeĭ.

A dóua rată de 2.500.000 va fi plătită după treĭ lunĭ.

A treia şi ultima rată de 2.500.000 leĭ va fi plătită după şase lunĭ.

Sentinţa a fost dată cu unanimitatea membrilor tribunaluluĭ arbitral. Statul român plătind cele 6.223.000 leĭ luĭ Hallier nu va fi dător să-ĭ restitue garanţa de 700.000 leĭ depusă la începerea lucrărilor, cum nu va fi dător nicĭ să plătéscă lucrările făcute de fostul antreprenor, nicĭ materialul şi instrumentele pe carĭ statul le-a luat în stăpânire la punerea în regie.

Din suma acésta se vor reţiné 300 miĭ leĭ, pe carĭ Regele Carol ĭ-a fost împrumutat luĭ Hallier, care era să întrerumpă lucrările din causa lipseĭ de banĭ. Cuietanţa originală despre acéstă sumă se află în posesiunea dluĭ Sturdza, care a publicat-o în ultimele zile. Baniĭ aceştia nu se vor restitui Regeluĭ, de óre ce el ĭ-a destinat deja încă de pe atuncĭ uneĭ instituţiunĭ de binefacere.

Procesul a avut şi o parte bună. Dl Şuţu, preşedintele tribunaluluĭ de arbitri, a dat onorariul sĕŭ de 24 miĭ leĭ societăţiĭ „Carol-Elisabetha" pentru ajutarea locuitorilor lipsiţĭ de hrană.

Duminecă liberaliĭ aŭ ţinut o nóuă întrunire de protestare, în potriva guvernuluĭ conservator. A venit din noŭ vorbă de afacerea Hallier, de nóua lege a învĕţămîntuluĭ, de afacerea luĭ Ghenadie. În vorbirea sa dl Sturdza a spus, că conservatoriĭ trebue delăturaţĭ pe maĭ multă vreme, fiind că aŭ degenerat.

Corespondinţe.

O nóuă reuniune de temperanţă.

Tirimia-mare 2/IV 1900.

M. O. Dle Redactor!

Unul din relele capitalĭ, ce bântue poporul nostru de la sate, şi care încetul, dar pe sigur î-l duce la ruina materială şi deruta morală e alcoholismul, ce prin unele locurĭ e în aşa mĕsură, în cât se pare a fi infiltrat în bietul popor, ér urmele luĭ se vĕd: familiĭ întregĭ rĕmân lipite pămîntuluĭ, şi averea lor, ca mânată de urgia uneĭ puterĭ necunoscute, se duce în mânile cârcimarilor, carĭ de regulă sînt jidanĭ . . . Averea bietuluĭ ţĕran se duce, ér el stă buimac nerĕmânĕndu-ĭ alt ceva, de cât patima beţieĭ! Tristă e starea faptică, şi ea reclamă sanare cât maĭ urgentă. Prin unele părţĭ unde rĕul e maĭ iminent, ceĭ chemaţĭ la păstorire pătrunşĭ de sublimitatea misiuniĭ, de a-şĭ apĕra turma de rele, aŭ încercat delăturarea desastruluĭ, ce sigur ar fi urmat din neînfrânarea patimeĭ, ce-l stăpînesce pe alcoholist. Despre succesul atâtor încercărĭ s'a scris în maĭ multe ziare, ér unele sînt fórte recente, în urmarea căreia îmĭ iaŭ îndrăsnéla să Vĕ rog, ca să daţĭ publicităţiĭ în preţuita-Vĕ fóe încercarea de a pune stavilă alcoholismuluĭ, a părinteluĭ Alesandru *Maior* din Tirimiamare, care în decurs de 15 anĭ, de când stă în fruntea acesteĭ comune nu a cruţat muncă fie cât de grea, numaĭ ca turma încredinţată luĭ să o pótă smulge de sub jugul ruşinos al beţieĭ.

După o muncă îndelungată de 15 anĭ, după o muncă cu tendinţa salutară de a deştepta poporul la cunoştinţa demnităţiĭ sale de om, ce prin beţie şi-o calcă în picióre degradându-se la starea de animal, amintituluĭ preot ĭ-a succes ca în 18/I a. c. — în ziua S. Botez — după o predică bine simţită, descriind pe lângă rĕul sufletesc ce-l aşteptă pe beţiv, şi arĕtând în colorĭ cât să póte de viĭ diferinţa ce e între starea lor materială şi morală de acum, şi între cea anterióră, apoĭ tractarea din partea jidanuluĭ, care cu sdremţele numaĭ venise, ér acum îmbuibat din sudórea Românuluĭ, după ce îĭ ia tot, nelăsându-ĭ de cât sufletul în óse — în zisa bietuluĭ ţĕran — îl şi batjocoresce, ĭ-a succes a convinge poporul despre rĕutatea patimeĭ de carea e stăpânit. În aceeaşĭ zi după améḑĭ s'a adunat în şcólă în frunte cu neobositul lor preot, să se sfătuiéscă ce e de făcut?! Aicĭ după o desbatere seriósă a cestiuneĭ luându-se protocol, s'a pus basă uneĭ *reuniunĭ de temperanţă, pe care apoĭ l-aŭ subscris 130 de familiĭ.* — E de însemnat, că familiĭ întregĭ aŭ fost pornit pe povîrnişul alunecos al beţieĭ.

Începutul greŭ s'a făcut, ér Româniĭ subscrişĭ convinşĭ acum, că contenirea de la beuturĭ spirituóse numaĭ şi numaĭ spre binele lor propriŭ e, să şi ţin de hotărîrea şedinţeĭ din 18 Ĭanuar a. c.

Eĭ, dar jidanul, căruia prin asta îĭ scade, ma pot zice îşĭ pierde venitul, căcĭ 130 de familiĭ e mare sumă, relative, într'un sat, nu s'a oprit în mijlocul căliĭ ci cu obrăznicia înăscută numaĭ némuluĭ jidovesc, a încercat corumperea preotuluĭ cu banĭ, ceea ce preotul a respins cu indignare. Vĕḑînd, că asta nu ĭa succes, a recurs la amăgirĭ, el, care cu puţin înainte cu neruşinare cutezătóre a batjocorit ritul şi religia nóstră, ofere promiţênd bis. gr. cat. din Tirimia, carea de alt fel e sĕracă, 80 fl., numaĭ ca prin apucătura asta pe ómenĭ să-ĭ pótă din noŭ prinde la jugul sĕŭ, numaĭ ca din noŭ să fie, ceea ce de atâta timp a fost: lipitórea bietuluĭ, popor . . . Şi nu ĭa succes. Româniĭ tirimienĭ, să ţin de hotărîrile luate în frunte cu preotul, eĭ nu vor maĭ bé vinars, nu vor maĭ cumpĕra de la jidan, prin ce se mântuesc pe sine, şi ĭ-şĭ mântuesc şi familia de la ruină sigură.

Onoraţiĭ D-nĭ şi fraţĭ preoţĭ, în a căror comună domnesc stărĭ triste din causa alcoholismuluĭ urmeze-ĭ în privinţa asta părinteluĭ Maior, şi atuncĭ doră vom ajunge şi noĭ Româniĭ starea materială, carea o aŭ conpatrioţiĭ nostri saşĭ, vom ajunge doră timpul, când nu vom depinde în privinţa materială de atâţa şi atâţa dnĭ perciunaţĭ, căcĭ poporul trêz fiind va puté maĭ uşor înfrunta şi delătura cursele, ce zilnic i-se pun din partea lor, căcĭ până când vrăşmaşul travestit folosesce contra ta de armă, slăbiciunea ta proprie, până atuncĭ înaintare nu póte fi, fie asta înaintare morală, fie materială.

Per aspera ad astra!

După carĭ salutându-Vĕ rĕmân

profund stimător

Unul din ceĭ maĭ micĭ.

În causa fondului preoţilor deficienţĭ.

De pe Tîrnave 5 April n.

În unul din numeriĭ trecuţĭ aĭ „Uniriĭ" un confrate şi-a spus câte va observărĭ juste relative la fondurile, carĭ maĭ de aprópe interesézà pe preoţĭ. Îmĭ însuşesc aceste observărĭ şi constat şi eŭ, că e fórte regretabil, că noĭ preoţiĭ nu arĕtăm maĭ mult interes şi o maĭ vĕdită bunăvoinţă faţă cu aceste fondurĭ, carĭ ar trĕbui să créscă repede la sume enorme, spre a ne putea ajuta pe noĭ şi familiile nóstre în timpurĭ de nĕcas.

Anul trecut s'aŭ împlinit zece anĭ, de când marele Mitropolit Vancea, a pus basă acestuĭ fond, dăruind 5000 fl. ér preoţiĭ de la Mitropolit începênd, s'aŭ obligat să solvéscă o taxă fórte neînsemnată. În aceştĭ zece anĭ primĭ fondul s'a încincit. Cu tóte aceste înse ajutórele date deficienţilor n'aŭ ajuns de cât la 120 fl. anual.

A venit Sinodul din Novembre tr. şi între hotărîrile sale se cuprind şi statutele acestuĭ fond. S'aŭ auḑit şi atuncĭ glasurĭ, carĭ cereaŭ isvóre nóuĕ de venit. S'aŭ şi cercat aceste isvóre şi în § 2 s'aŭ şi specificat. Ele sînt taxele de promoţiune, carĭ de abia cred să se ridice pe an la 2—3 sute florenĭ, şi taxele anuale de la bisericĭ. Aceste din urmă vor face ceva. Din aceste taxe se

pot spera anual aprópe la 1000 fl. ceea ce tot însémnă ceva.

Dar, pe când s'aŭ aflat acest isvor noŭ de venit, pe atuncĭ s'a deschis uşe largă la cheltuelĭ enorme. S'a enunţat adecă în § 14. că „la cererea proprie se declară de deficient preotul, carele adeveresce, *că a împlinit 45 anĭ* de la începutul funcţionăriĭ sale în serviţiul archidieceseĭ."

Şi aci stă rĕul. Îmĭ aduc a minte, că era cât pe aci, să se decidă, reducerea la 40 anĭ. Ce ar fi fost apoĭ atuncĭ?

Nu vreŭ să bag vină nimĕruĭ. Ceĭ ce aŭ propus reducerea acésta, aŭ fost cu consideraţie la persóna lor. Într'adevĕr, 45 orĭ 40 anĭ e un serviţiŭ destul de îndelungat. Înse îmĭ ieŭ voie a observa, că nicĭ unul dintre aceştia nu s'aŭ gândit, *cât de mare e óre numĕrul preoţilor, carĭ aŭ un serviţiŭ de 45 anĭ şi că în casul, când toţi aceştia şi-ar cere trecerea lor în deficienţă, ce sumă s'ar veni la fie care din eĭ?*

E o mare întrebare acésta şi fórte hotărîtóre.

Étă pentru ce! După statistica ultimuluĭ şematism archidiecesan, numĕrul preoţilor, carĭ aŭ aceştĭ anĭ de serviţiŭ *trece preste 30*. Ce va fi óre dacă toţĭ ar cere să fie numĕraţĭ între deficienţĭ? Rĕspunsul e uşor. Eŭ cred, că Preav. Consistor ar trebui să-ĭ trécă, că eĭ ar avea pe partea lor statutele, dar atuncĭ *suma ce s'ar da fie căruia, de abia ar ajunge la 25—30 fl.*

Şi ce am câştigat atuncĭ? Absolut nimic, din contră, am pierdut mult! Pentru aceea am zis, că pe când s'a aflat un isvor noŭ de venit, pe atuncĭ s'a deschis uşe largă la enorme cheltuelĭ. Să sperăm înse, că preoţiĭ nostri vor ţiné samă de acéstă regretabilă împrejurare, şi în propriul lor interes, vor lucra înainte în sacrul lor oficiŭ, fără de a se cere în deficienţă.

Tîrnăveanul.

Apel.

Cu ajutorul luĭ Dumnezeŭ, poporul român gr. cat. din Sig şi-a edificat cu 12000 fl., o biserică frumósă, începută din 1896, care sumă a fară de 200 fl. colectaţĭ, s'a acoperit numaĭ din repartiţia sĕrmanuluĭ popor, maĭ bine zis, se va acoperi numaĭ, de óre ce cu 3,700 fl. sînt datorĭ la banca „Silvania", fiind că în anul rĕŭ 1897 aŭ fost siliţĭ a recurge după împrumut, ca să pótă termina biserica. Cele 12000 fl. li-a consumat numaĭ edificiul, şi aşa pentru împodobirea esternă şi internă a bisericiĭ şi pentru provederea eĭ cu alte lucrurĭ trebuincióse n'a rĕmas nimic; ca să se facă aruncă noŭ pe sermanul popor nu se maĭ póte, căcĭ spesele deja făcute, avênd în vedere aniĭ rĕĭ trecuţĭ, aŭ stors pe bieţiĭ poporenĭ într'o mĕsură, în cât o vor simţi póte şi peste zece anĭ. Cine cunósce împrejurările materiale şi pămîntul neproductiv din Sig, va judeca de o adevĕrată minune jertfa, ce aŭ adus aceştĭ bunĭ credincioşĭ.

În aceste împrejurărĭ ne luăm îndrăsnéla cu tótă ardórea a ne adresa cătră Prea stimaţiĭ cetitorĭ, ca să binevoéscă a ne ajutora cu denarul din prisosinţă, ca să ne putem găta Sionul, care lucrare pretinde pe lângă cea maĭ mare cruţare 3000 fl., şi să-l putem în acest an dedica destinaţiuneĭ sale.

Ofertele benevole să se adreseze: „Comitetuluĭ bisericiĭ gr. cat. române în Felsö-Szék, p. Magyar Valko, (com. Szilágy)", carĭ se vor publica şi cuita în acest preţuit ziar, ér numele P. T. donatorĭ şi dorinţele lor pie se vor înscrie în pomelnicul sfîntelor liturgiĭ, ce se vor servi zilnic la altarul bisericiĭ ajutorate prin dênşiĭ.

Recomandaţĭ în intenţiunile nobile şi binevoitóre ale stim. cetitorĭ, cu încredere frăţéscă semnăm.

Sig, 23 Martie 1900.

Laurenţiŭ Sima
preot.

Nicolae Tuns curator. — **Vasiliŭ Flonta** jude.

Noutăţĭ.

Întru mărirea luĭ Dumnezeŭ. Onoratul *Teodor Borza* paroch în Valdhid, carele a funcţionat ca paroch 23 de anĭ şi a întemeiat parochia gr. cat. a Şaroşuluĭ-Săsesc, a dăruit aceste parochiĭ, un complecs de vie plântată cu viţă americană, în parte şi altoită, pe carele se află o căsuţă frumoşică de piétră şi maĭ mulţĭ pomĭ nobilitaţĭ, în preţ de 600 coróne, dând voe, a se induce pe numele parochieĭ la cărţile funduarie; cu aceea condiţiune înse, ca usufructul să fie a preotuluĭ fungente, carele în schimb, va fi deobligat a celebra anual dóuĕ s. liturgiĭ în memoria testatoreluĭ şi a soţieĭ sale repausate. Acest ofert comitetul parochial l'a primit cu mulţămire şi a decis, că pentru o faptă atât de marinimósă, să i se esprime şi pe calea ziaristică cele maĭ sincere mulţămirĭ, dorindu-ĭ de la Dumnezeŭ ca restul vieţiĭ să-l petrécă fericit. Şaroşul-Săsesc 1 April 1900. În numele comitetuluĭ parochial *Ştefan Secetă* preot gr. cat. — Subscrisul în numele curatoratuluĭ bisericesc gr. cat. din *Aţintiş* aduce şi pe calea publicitătiĭ mulţămită cordială credincioşilor din *Aţintiş, Arsente Selcudean* şi *Mafteiŭ Stoica*, carĭ aŭ binevoit a cumpĕra pe sama sfinteĭ bisericĭ un rînd de vesminte sĕrbătoresci fórte frumóse în preţ de 100 coróne. Bunul Dumnezeŭ să le rĕsplătéscă acest sacrificiŭ însutit. Aţintiş 3 April 1900. *Demetriŭ Metea* paroch gr. cat. — Dna *L. W. D.* rom. cat. vĕdênd lipsa şi sciind sĕrăcia ce domnesce în parochia Ţagşor, a cumpĕrat un rînd de ornate negre în preţ de 45 fl. ca să fie la îngroparea celor morţĭ. Ér credincioşiĭ *Ioan Mihalce, Tanasie, Pavel şi Aurel Moldovan* cu soţiile şi *Ilisie Ormenişan* aŭ cumpĕrat un rînd de odăjdiĭ bisericescĭ în preţ de 35 fl. Fiind biserica de aicĭ jăfuită, de făptuitorĭ necunoscuţĭ, *Ficóna Boar şi Todorica Gostineş din Dimb şi Susana soţia luĭ Ioan Mihalce* aŭ cumpĕrat câte o faţă de masă de pânză cerată. Pentru carĭ fapte bune şi de imitat li se esprimă mulţumită şi pe acéstă cale. Ceriul să le rĕsplătéscă însutit. Ţagşor în 11/III 1900. *Virgiliŭ Codarcea* adm. — Subscrisul în numele comitetuluĭ parochial gr. cat. din Vaideiŭ, vin a aduce şi pe acésta cale mulţămita Dluĭ învĕţător *Teodor Pitea* şi soţieĭ sale pentru că aŭ binevoit a cumpĕra un Apostol cu litere latine în preţ de 12 cor. 80 fil. — Luĭ *Mateiŭ Şanta* şi soţieĭ sale pentru o sfîntă Evangelie tot cu litere latine în preţ de 25 cor. — Şi luĭ *Gligor Pop* şi soţieĭ sale pentru un Straşnic cu litere cirile în preţ de 7 cor. 36 fil., dorindu-le, ca darul făcut spre mărirea luĭ Dumnezeŭ, să li-l rĕsplătéscă după merit. Vaideiŭ la 9 Aprilie 1900. *Alesandru Voda* preot.

Din Archidiecesă. On. *Alesandru Muthu*, adm. paroch. în Adămuş a fost numit paroch în Chirileŭ, districtul protopopesc al Ernotuluĭ. — On. *Ioan Doctor*, a fost numit adm. parochial în Şeulia rom. districtul protopopesc al Ernotuluĭ. — On. *Ioan Muntean* preot disponibil a fost numit adm. parochial în Ibişdorful săsesc. — Clericilor bienalĭ: *Gavril Trénca, Gregoriŭ Oprea, Toma Oprean* şi *Miron Radu* în 7 Aprile li s'a conferit ordul lectoratuluĭ. — On. *Leon Circa*, paroch în Gâmbuţ a fost trecut în statul preoţilor deficienţĭ.

Dar. Ministeriul de culte a dăruit comunităţiĭ gr. cat. din Vinţul de jos 200 cor. pentru renovarea bisericiĭ.

Contele de Gubernatis, marele filoromân italian şi-a serbat la 7 April n. a 60 aniversare a nasceriĭ şi a 40-a activităţiĭ sale publice. Cu acéstă ocasie s'aŭ făcut la Roma frumóse serbărĭ. S'a constituit şi un comitet de dame, a căreĭ presidentă de onóre a fost alésă Carmen Sylva. Damele române ĭ-aŭ oferit un obiect de artă; care simboliséză gloria încununând geniul. Din tóte părţile i s'aŭ spedat telegrame de felicitare.

Osman Ghazi. Vitézul general de la Plevna a murit la Constantinopol, în vrîstă de 63 anĭ. Din tóte părţile s'aŭ esprimat condolenţe pentru decedarea luĭ. Ministrul de rĕsboiŭ a Românieĭ a adresat o caldă telegramă de condolenţă guvernuluĭ turcesc. La ordinul sultanuluĭ, decedatuluĭ general i s'a făcut la înmormîntare cea maĭ mare paradă.

De la Academia română. Vinerĭ în 30 Martie n. a fost o nóuă serbare la Academie: distinsul profesor *Constantin Erbicean* şi-a ţinut discursul sĕŭ de recepţiune. Şedinţa a fost şi de astă dată presidată de Maest. Sa Regele Carol împreună cu Alt. Sa Prinţul Ferdinand. Noul membru a vorbit de viéţa şi activitatea protosinghelului Naum Râmniceanul. A rĕspuns dl D. A. Sturdza, făcênd elogiĭ nouluĭ academician şi accentuând marele folos, ce resultă când biserica şi statul lucră pentru acelaşĭ ideal. În 6 n. a fost ér şedinţă publică, în care membrul Xenopol, a vorbit despre cartea unuĭ magiar Bertha Sándor apărută în franţuzeşte, în care autorul are pretenţia de a lumina publicul european asupra cestieĭ naţionale române. Dl Xenopol a veştejit aserţiunile tendenţiosuluĭ autor, care, de alt cum, şi-a făcut cartea după lucrarea dluĭ Iancsó Benedek, care tracteză acelaşĭ obiect. Disertaţia mult aplaudată a dluĭ Xenopol va fi publicată în franţuzeşte şi nemţeşte, ca să se arete lumiĭ culte pe a cuĭ parte e dreptatea şi adevĕrul, şi spre a se arĕta cum informéză Magiariĭ străinătatea.

Scolastic. Despărţ. Mediaş al Reun. învĕţătorilor gr. cat. îşĭ va ţinea adunarea generală de primăvară în şcóla gr. cat. din Proştea mare, la 29 April n.

Cărţĭ oprite. Ministrul de interne a detras debitul postal următórelor cărţĭ: *„Lupta pentru drept"* de Dr R. Ihering, trad. de Păcăţanu, şi apărută la Bucurescĭ, şi cărţiĭ *„Româniĭ la Roma"* în care se descriŭ manifestaţiunile românescĭ la columna Traiană.

O nóuă juncţiune cu România. La 15 Iunie n. se va deschide nóua linie ferată Turnu-Roşu-Bucurescĭ şi ast fel prin acésta se predă comunicaţieĭ o nóuă cale spre România pe valea Oltuluĭ şi prin pasul Turnul-roşu.

Cel maĭ potrivit cadoŭ. Sîntem în preajma unuĭ praznic mare. Vin Paştile. Fie care dintre noĭ va avé de sigur pe cineva, căruia ar dori să-ĭ facă de sĕrbătorĭ ceva cadoŭ. Ce? O întrebare al căreĭ rĕspuns depinde mult de la situaţia celuĭ ce vrea să deie cadoul, dar şi maĭ mult de la gustul aceluĭ cineva, căruia ar dori să îl deie. Ér acest gust, fórte adese nu îl nimereştĭ. De aceea, pentru ca să fiĭ sigur, că din partea dorită cadoul va fi bine primit: *fă-ĭ cadoŭ losurĭ de ale loterieĭ Caseĭ naţionale.* Te costă numaĭ o coronă şi totuşĭ aĭ făcut *cel maĭ potrivit cadoŭ.* Nu aĭ paradat cu bijuterĭĭ şi alte marafeturĭ scumpe, carĭ pot eventual să-ţĭ deie testimoniŭ de risipitor, şi aĭ sprijinit şi o întreprindere culturală românéscă.

Mĕsurĭ contra scrierilor imorale în China. Celuĭ ce propagă cărţĭ cu cuprins imoral i se mĕsură o sută de bâte, ér funcţionariĭ, carĭ permit propagarea ăstor fel de cărţĭ, sînt pedepsiţĭ cu destituirea din post. O judecătorie compusă din mandarinĭ are să hotăréscă, dacă o carte este imorală, saŭ nu.

PARTE SCIINȚIFICĂ-LITERARĂ.

Mama sfîntuluĭ Augustin.

– Schiță istorică-culturală –

de

Emil Bougaud.

Traducere din limba franceză de

Salba.

Întroducere.

(Continuare.)

Așa! Când o mamă a întrebuințat tóte mijlócele pentru convertirea fiuluĭ sĕŭ pĕcătos, tóte sfaturile, mustrările, imputările, și se pare că n'are ce maĭ face, — ĭ-a maĭ rĕmas o putere, una dintre cele maĭ tarĭ: *lacrimile!* Róge-se, plângă, caute în adêncimea inimeĭ, unde simțĕmîntul de mamă și de creștină se întîlnesc, și scótă de acolo acea lacrimă specială dată de Dumnezeŭ, și fiul eĭ va fi mântuit!

În fie care zi poțĭ vedé tinerĭ, carĭ după ce aŭ abusat de tóte bunătățile tinereții, după o viéță rușinósă și scandalósă, se îndréptă, se renasc óre cum, virtuoșĭ, și pentru ce? — pentru că mama lor a plâns. [1])

Sfînta Scriptură e de acord cu aceste ideĭ mângăitóre. Cetițĭ în zilele de tristeță istoria nefericiteĭ *Agar,* care eschisă din cortul luĭ *Avram* rătĕcia prin pustie de mână cu fiul sĕŭ, Ismail. La cap o pârlesce arșița sóreluĭ, la picióre o arde năsipul; fiul sĕŭ fript de sete, gemĕnd sta se móră înaintea ochilor eĭ. Se opresce și caută în jur după ajutoriŭ. În jurul sĕŭ cât vede în depărtare, par' că-ĭ numaĭ foc, și nu află nicăirĭ acel picur de apă, pentru care și-ar da și viața.

Desperată, vĕḑênd apropierea morțiĭ îșĭ depune copilul sub un palmier și se depărtéză zicĕnd: „Cel puțin nu mĭ-aĭ vedé copilul murind." [2]) Dar când observă, că suspinele copiluluĭ slăbesc tot maĭ mult, (nu era de parte, pentru că de și nu voia să-ĭ vadă mórtea, pe el tot voia să-l vadă), chinuită de durere, nefericita mamă căḑù în genunchĭ și nu sciŭ ce strigăt desperat trimise până la inima luĭ Dumnezeŭ.... Și în acel moment rĕsare un isvor lângă ea, ca și când Dumnezeŭ ar fi vrut să ne arete, că nu să póte împotrivi durerilor uneĭ mame, care se rógă pentru viața fiuluĭ sĕŭ. Cu cât maĭ sigur o va asculta, când ea va plânge pentru un fiŭ rĕtăcit, pĕcătos, espus morțiĭ, care n'are léc, pentru că — n'are sfârșit.

Dar maĭ ales în Testamentul noŭ apare acéstа învĕțătură mângăitóre, cu și maĭ multă blândĕță și cu o dulcéță nemărginită. Auḑit-ațĭ vre o dată, că suspinul vre unuĭ tată saŭ a vre uneĭ mame să fi aflat nesimțitóre inima așa de iubitóre a Mântuitoruluĭ? De esemplu, când sutașul vine și-ĭ zice: „Dómne, fiul meŭ e tare morbos" — ce-ĭ rĕspunde bunul învĕțătoriŭ. „Du te, fiul tĕŭ e sănătos!" Jair și soția luĭ să aruncă plângĕnd la picióreIe Mântuitoruluĭ, (eĭ îșĭ perduseră o copilă de 12 anĭ, chiar atuncĭ când fata tineră trecĕnd din copilărie la juneță e așa de plăcută). Mântuitorul mișcat lasă tóte, se duce cu eĭ, întră în casă și prinḑĕnd copila de mână o redă maĭceĭ sale.

Adevĕrat, că pe femeea cananeancă o face să aștepte și se arată nepăsătoriŭ față de vorbele eĭ, dar numaĭ ca să scótă un suspin maĭ adênc din sufletul eĭ credincios, și când a rĕsunat acel suspin amestecat cu cuvintele: „Dómne ajută-mĭ!" Mântuitorul ĭĭ zise: „Mamă, mare e credința ta, du te fica ta e sănătósă."

Cine n'a auḑit încă istoria mișcătóre a văduveĭ din Naim? Ea nicĭ n'a cercetat pe Mântuitorul, nicĭ nu l-a vĕḑut, ea merge după sicriul unicului sĕŭ fiŭ cu ochiĭ înecațĭ în lacrimĭ. Bunul Isus o vede, se apropie emoționat și oprind cortegiul — ĭĭ zice: „Nu plânge!" și ĭĭ redă fiul reînviat din morțĭ.

Ce a voit Mântuitoriul nostru prin atâtea minunĭ? A voit să pregătéscă pe mame, să-șĭ cunóscă măréța putere, ce li-a datu-o; a voit să le învețe a-șĭ afla în inimă acel suspin, căruia nu i-se póte împotrivi; să le spună, că orĭ și cât de sbuciumată ar fi juneța fiilor lor, să nu despereze nicĭ o dată, ci să-ĭ urmăréscă cu lacrimile în ochĭ, să-ĭ întórcă la Dumnezeŭ prin puterea rugăciunilor, suferințelor și a sacrificărilor de sine.

Dar acéstа învĕțătură așa e de însemnată și așa de adêncă a trebuit să o imprime în inimĭ, în cât spre acest scop, esemplele aduse, orĭ cât de mișcătóre ar fi, n'aŭ fost destule. Trebuia o lumină mult maĭ arḑĕtóre, carea să aprindă în inimile mamelor flacăra uneĭ speranțe nemărginite, și Dumnezeŭ a datu-o acéstа într'un esemplu, pe care lumea nu-l va uita nicĭ când.

Vețĭ vedé în acest esemplu un june crescut de cea maĭ sfîntă dintre mame. În copilărie-ĭ păzit de un ochiŭ veghiătoriŭ, scutit cu frageḑime și tot o dată cu tărie; el însu-șĭ avé o minte ageră și o inimă și maĭ escelentă; pe mamă-sa o iubia ferbinte, în cât după o copilărie așa de nevinovată ar fi trebuit să se bucure de o juneță și maĭ inocentă și maĭ fericită. Așa ar fi fost, dacă în crescerea luĭ numaĭ mamă-sa ar fi avut înrîurire. Dar din nenorocire ea era măritată după un nesocotit — nu sciŭ cum să-ĭ zic, alt cum, — un bărbat, care așa puțină grijă are de purtarea morală a fiuluĭ sĕŭ, ca și de a sa proprie, care în decurs de 15 anĭ se jócă după placul sĕŭ despotic cu nevinovăția fiuluĭ sĕŭ și cu o ușurătate destrăbălată îl espune tuturor periculelor. Vețĭ vedé pe sermanul june cum cade din pĕcat în pĕcat, — jertfa cutezanțelor tatăluĭ sĕŭ. De la început el cunósce tóte desfrênările, răpit de frageḑimea periculósă a inimeĭ, dintr'o relațiune pĕcătósă nobilitată înse — dacă se póte nobilita pĕcatul — printr'o credință neînfrântă, cade într'alta și maĭ rușinósă, și ast fel petrece 16 anĭ, ajuns din rĕtăcire într'o sclăvie de deplâns.

Apoĭ pe cum de comun corupțiunea inimeĭ se pedepsesce cu întunecarea mințiĭ, — și el îșĭ perde credința copilărieĭ, și după ce abzice de ea în public, — îl vedem bătut în tóte părțile de vênturile diverselor doctrine. La început e răpit de filosofia cea veche, dar se disgusta cu totul de ea, și cu dreptul, pentru că nu-ĭ ofere de cât un teren năsipos, pe care spiritul luĭ cel mare nu póte edifica nimic stătornic. Atuncĭ se aruncă în brațele uneĭ eresiĭ seducĕtóre și próste, în care se sbate neliniștit 9 anĭ de zile. În fine obosit de atâtea sforțărĭ neputinciόse, desperat de a maĭ afla adevĕrul, pe care nu încétă a-l dori și iubi, cade descurajat trist și bolnav în cel maĭ din urmă abis, în chinurile îndoielilor desevârșite; aprópe așa dară de a-șĭ perde totul: inimă, consciință, geniŭ, și a deveni în loc de sfîntul *Augustin,* un Libanius saŭ cel mult un Symmachus.

Dară minunat lucru! Ajuns până aci, unde totul se pare perdut, îl vețĭ vedé dintr'o dată, că éră iea sborul, la început tare încet, ca un vultur rănit, apoĭ maĭ iute și apoĭ salută cu cuvintele celeĭ maĭ sublime oratoriĭ *adevĕrul* aflat, între suspine și lacrimĭ de umilință se închină aceleĭ Frumsețĭ, tot de a una veche și tot de a una nóuă, pe carea așa de târziŭ a cunoscut-o; se ridică apoĭ învingĕtoriŭ din adêncimile patimilor și a îndoielilor și se înalță în urmă până la cele maĭ înalte culmĭ ale lumineĭ și iubireĭ de Dumnezeŭ.

Dacă vețĭ cerca după causa acesteĭ întórcerĭ uĭmitóre, dacă îl vețĭ întreba pe el însu-șĭ despre acésta, nu vețĭ afla altă causă, de cât rugăciunile, oftările, lacrimile atot puuternice ale mameĭ sale! Pentru că, după ce ea așa ĭ-a cultivat inima, cum altă mamă n'a maĭ cultivat, după ce observând trezirea pasiunilor în sufletul luĭ, ca să-l pótă scuti maĭ ușor a încreștinat pe sócră-sa, a convertit pe bărbatul sĕŭ și ast fel a curățit — de și cam târziŭ — atmosfera stricată din cercul familiar, în care trebuia să-l créscă; după ce în fine l-a urmărit prin *Cartagena,* prin *Roma* și *Milano,* făcĕnd să-ĭ rĕsune în urechĭ peste tot locul cele maĭ dulcĭ și maĭ pĕtrunḑĕtóre cuvinte, urmate de faptele uneĭ energiĭ bărbătescĭ; vĕḑĕnd, că tóte-s zădarnice, că fiul eĭ numaĭ ascultă de nimic, ci se cufundă dintr'un abis într'altul, ea se întórce cu tot sufletul la Dumnezeŭ și într'o zi, când pericolul era maĭ aprópe, ca și nefericita Agar, a scos un gemet din inima sa, un țipĕt așa de adênc și mișcătoriŭ, în cât Dumnezeŭ nu i-s'a împotrivit, — pe cum nu se va împotrivi nicĭ o dată, — și ĭ-a redat pe fiul sĕŭ.

---

[1]) Ceea ce zic despre mame stă și despre soțiĭ, fice și surorĭ. Vĕ voĭ aduce un esemplu plăcut, ca să pot inrola într'o cruciadă de rugăciunĭ pe toțĭ ceĭ vrednicĭ de acésta. Cine se nu fi auḑit despre frațiĭ: Mauriciu și Eugenia de Guérin? Mauriciu ajuns în desfrênările Parisuluĭ, îșĭ uĭtase un timp de Dumnezeŭ și de credința din copilărie. Și ce făcea într'aceea juna sa sorioră? Se ruga tremurând și gemĕnd pentru el. »Mauriciu« — scrie ea după mórtea luĭ — »cred, că eștĭ în ceriŭ. Așa cred! Simțĕmintele tale religióse și îndurarea luĭ Dumnezeŭ îmĭ inspiră acéstă credință. Dumnezeŭ cel bun și îndurat, iubitoriŭ ca și un părinte, nu se va îndura óre de un fiŭ întors? Oh! aceĭ 3 anĭ cât m'aŭ nĕcăjit! de ĭ-așĭ puté șterge cu lacrimile mele!.... Mĭ-am dat tot pentru tine — continuă ea — ca mama pentru fiul sĕŭ, țĭ-am fost maĭ mult mamă, de cât soră Adu-țĭ a minte, că m'am asemĕnat cu Monica, care deplângea pe Augustin, când vorbiam de nĕcasurile suferite pentru sufletul tĕŭ, acest suflet scump căḑut în eróre? Cum mĕ rugam luĭ Dumnezeŭ pentru mântuirea ta! Un preot piŭ îmĭ zise: »Fratele Dtale se va întórce!« Oh! el s'a întors, dar éră m'a părăsit, trecĕnd la ceriŭ, sperez, că la ceriŭ!«

[2]) Genes. c. XXI. v. 16.

Ea a murit de bucurie, lăsând de moştenire tuturor mamelor, carĭ ar plânge ca ea, secretul, cum să-şĭ câştige ca şi ea mângăierea.

Acésta e istoria Moniceĭ, aşa cum o pricep şi voiesc eŭ să o descriŭ, dacă Dumnezeŭ, care mĭ-a dat idea, se va îndura a-mĭ binecuvînta şi îndrepta şi péna.

Póte mĕ veţĭ întreba, că de unde am aflat eŭ datele recerute la compunerea acesteĭ istoriĭ? Dară permiteţi-mĭ să Vĕ întreb şi eŭ, credeţĭ óre, că Dumnezeŭ de aceea a făcut atarĭ minunĭ, ca să le lase în întunerec? De aceea a aprins atarĭ stele luminóse, ca să le pună sub obroc? Însu-şĭ Dumnezeŭ s'a îngrijit de istoria Moniceĭ, însu-şĭ el a pregătit un istoriograf demn de ea. Şi cine altul a putut fi acela — de nu „fiul atâtor lacrimĭ?“ Augustin iubia cu foc pe mamă-sa. Neîncetat vorbia de ea. Maĭ tóte scrierile şi le-a înfrumseţat cu amintirea eĭ. Ca la 20 de anĭ după mórtea mameĭ sale, îmbĕtrânit maĭ mult de lucru, de cât de greutatea anilor, încărunţit în pocăinţă, a ajuns momentul, când iubirea de Dumnezeŭ a delăturat tóte pedecile şi i-a cuprins inima estirpând din ea orĭ ce înclinare spre alta iubire; şi chiar nicĭ atuncĭ nu-şĭ póte aduce a minte de mamă-sa, nu-ĭ póte aminti numele fie şi de pe amvon, fără a lacrima. Câte o dată se cufunda cu totul în plăcerile acesteĭ amintirĭ, vorbia credincioşilor sĕĭ din Hyppo despre ea şi în vorbirile sale pe neaşteptate întreţesea a dese cuvinte de o frumseţă aşa de pĕtrundĕtóre, pline de credinţă, pietate şi recunoscinţă fiéscă, în carĭ îndoit strălucea sublimitatea luĭ de geniŭ şi sfînt. Totuşĭ, dóră nicĭ n'ar trebui să o spun, că el nicăirĭ nu a vorbit despre mamă-sa, aşa amĕnunţit, cu atâta plăcere şi atâta sentiment, ca în cartea „Mărturisirilor“ sale (Libri Confessionum XIII.). Cu tóte aceste, cetind cartea acésta se póte observa, că el nu spune totul. Un feliŭ de modestie reţine péna luĭ şi pe unele locurĭ se vede, că într'adins slăbesce aureola strălucitóre a mameĭ sale, de témă, că aceea să nu arunce şi spre fruntea luĭ vre o radă. Dară ceea ce el rĕtace, o presimte inima cetitoriuluĭ, câte o dată nĭ-o spune tradiţiunea şi a dese orĭ biserica în cântările sale.

Biserica, care încă e o mamă şi carea nu póte vorbi cu rĕcélă de fiĭ sĕĭ, a celebrat memoria sfinteĭ Monica, cu o elocinţă aşa de oratorică, cum numaĭ Mirésa luĭ Christos póte celebra. Sfinţiĭ lumeĭ creştine, doctoriĭ şi pontificiĭ, fecióreIe, scriitoriĭ şi oratoriĭ ceĭ marĭ — toţĭ aŭ sĕrbătorit-o în decursul secolilor, cu cuvinte demne de a fi cunoscute.

Eŭ am adunat aceste mărgăritare, ca într'un scrin de juvaerurĭ şi le ofer astăzĭ mamelor creştine, în cartea acésta.

De alt cum mĕ grăbesc a declara, că idea acesteĭ cărţĭ n'a ieşit din capul meŭ. O datoresc unuĭ bărbat, căruia şi cu alte multe îĭ sum dătoriŭ, unuĭ episcop mare şi sfînt, care maĭ ales de câţĭ va anĭ în cóce a revĕrsat multă lumină şi pace preste viaţa sufletuluĭ meŭ, care între altele darurĭ, ce ascund în inimă, m'a învĕţat şi cum să-mĭ dedic viaţa cultuluĭ mărireĭ celeĭ adevĕrate, carea nu-ĭ alta de cât sfinţenia cea adevĕrată.

Ceĭ, carĭ aŭ cetit „Viaţa sfinteĭ Francisca de Chantal“ n'aŭ lipsă se li-I maĭ numesc, eĭ sciŭ, că acest episcop sfînt, aşa de iubit şi mare e S. Francisc de Sales. Studiindu-ĭ operele am fost surprins de devoţiunea, ce o avea el faţă de S. Monica şi de însufleţirea fragedă, ce ea ĭ-a inspirat. Despre acésta veţĭ afla destule probe şi pe paginile acesteĭ istoriĭ. Maĭ adaug numaĭ, că cărţile luĭ pe fie care pagină pomenesc de ea. El a propus de model Dómnelor din lume, femeilor mĕritate, mamelor şi maĭ ales acelor mame, carĭ aŭ câte un Augustin.

Vĕ maĭ spun încă, că nicĭ Dneĭ de Chantal, pe carea el o conducea la perfecţiunea recerută de Dumnezeŭ, nu ĭ-a căutat altă patronă. Spre Monica îĭ îndrepta el ochiĭ în primiĭ anĭ aĭ vĕduvieĭ, când el voia să o ducă pe calea sfinţenieĭ, éră ea voia să rĕmână pe calea lumeĭ. Tot pe Monică ĭ-o punea înaintea ochilor, când voia să o abată de la cugetul de a intra în mănăstire, într'un timp, când copiĭ eĭ, orfanĭ tinerĭ, nu puteaŭ fi lipsiţĭ de mamă. Şi óre de lipsă e să vĕ maĭ spun, că şi maĭ târdiŭ, când Dna de Chantal vĕdĕnd pe fiul sĕŭ Celse — Benigne într'o juneţă strălucită şi periculósă amestecându-se în prietiniĭ şi duele, carĭ o făceaŭ să tremure de gróza periculuĭ, ce ameninţa sufletul aceluia, S. Francisc şi maĭ des îĭ aducea a minte de Monica? Lângă icóna preacurateĭ Fecióre donată de el şi aşezată sub „Rĕstignirea Domnuluĭ“ el doria, ca Dna de Chantal se aşeḍe şi icóna Moniceĭ, ca să vaḍă maĭ a dese orĭ, măcar în chip, aceea mamă sbuciumată, pe a căreĭ sîn se odihnia fiul eĭ mântuit prin lacrimĭ.

În fine după ce el a trecut de pe pămînt şi a lăsat pe venerabila Dómnă de Chantal cu grijea întemeieriĭ unuĭ ord şi cu durerile de mamă, într'o zi, când ea era şi maĭ nĕcăjită ca altă dată — pentru că să vorbia, că fiul eĭ Celse-Benigne, fórte uşor îşĭ póte perde capul prin nenorocita sa datină de duel, cum şi ĭ-a perdut ducele de Boutville — într'o zi, zic, când ea era doborîtă de amărăciune, étă îĭ apare ca şi înviat din morţĭ s. Francisc de Sales şi o îndémnă să cetéscă viéţa s. Monice. Cel puţin, cum sta ea lângă altariŭ în genunchĭ, plângênd, i-se păru că aude vócea fericituluĭ sĕŭ confessariŭ, care-ĭ zicea: „Cetesce cartea a 8-a din Mărturisirile sfîntuluĭ Augustin.“ Cetind acele pagine admirabile, unde a vĕḍut pe s. Augustin mântuit prin lacrimile maiceĭ sale, presimţi, că şi ea va puté mântui pe Celse-Bénigne, prin puterea rugăciunilor, lacrimilor şi jertfireĭ de sine, ceea ce s'a şi întîmplat. Dar tóte aceste le veţĭ vedé pe rînd în decursul acesteĭ istorisirĭ.

Fie destul atâta pentru a mĕ esplica de unde mĭ-a venit idea acesteĭ cărţĭ şi pentru a-mĭ plăti omagiul de recunoscinţă blânduluĭ şi sfîntuluĭ episcop, care mĭ-a inspiratu-o. Dacă s. Francisc prin aceea, că a propus de model pe s. Monica a scutit, a mângăiat şi a întărit la timpul sĕŭ o mulţime de mame jalnice — tot acest esemplu de ce să nu-şĭ aducă ródele sale şi în ziua de azĭ? Triste timpurĭ eraŭ atuncĭ! Reformaţiunea sfăşiaşe sinul bisericiĭ. Scandalele se înmulţiaŭ în tótă ziua, apostasiile publice sguduiaŭ credinţa în suflete, tóte mamele tremuraŭ — şi atuncĭ s. Francisc de Sales, pentru ca să le liniştéscă şi să le mângăie, pentru ca să le înveţe, că nu sînt pericule, pe carĭ o mamă să nu le pótă delătura de la fiiĭ lor — le îndémnă zicênd:

„Cetiţĭ viaţa sfinteĭ Monice! Veţĭ vedé acolo, cum s'a îngrijit ea de Augustinul sĕŭ, veţĭ vedé multe lucrurĭ, carĭ vĕ vor mângăia.“

Lumea de azĭ nu-ĭ cu mult maĭ norocósă, ca cea de pe la capetul véculuĭ al 16-lea; periculele nu-s maĭ puţin ameninţătóre ca atuncĭ. Cu principiile aŭ dispărut şi moravurile cele bune. Aerul ce inspiră tinerimea, e îngreunat de sofisme şi de principiile uneĭ filosofiĭ false. Viéţa familiară e turburată; légănul copilaşilor nu maĭ e sigur.

Pe soţiile şi mamele demne de acéstă chemare, nu le-a aşteptat nicĭ când datorinţe maĭ marĭ ca acuma. Concedeţi-mĭ decĭ, o mamelor, ca şi eŭ să vĕ zic, dacă nu cu autoritatea, limba dulce şi plăcută a sfîntuluĭ Francisc de Sales, cel puţin cu o inimă, carea sîmte şi compătimesce cu durerea vóstră, — să Vĕ zic: „Cetiţĭ viaţa sfinteĭ Monice; învĕţaţĭ de la acéstă soţie, de la acéstă mamă a vĕ *ruga*, a *plânge* ca ea, a *spera* tot de una şi a nu *despera* nicĭ o dată. Să nu uitaţĭ nicĭ când, că astăzĭ de aceea ameninţă atâtea pericole pe ómeniĭ tinerĭ, pentru că nu-s destule lacrimĭ în ochiĭ soţielor saŭ mamelor lor.

Orleans, la 1865 în ziua tuturor Sfinţilor.

Emil Bougaud
vicariŭ general de Orleans.

(Va urma.)

Diverse.

O îngrădire nimerită şi mult maĭ defensivă ca cea de spinĭ, e aceea făcută din Agrişe spinóse. Fie care rădăcină, apoĭ produce în fie care an 4 până la 5 litrurĭ de fructe.

Recomand cu deosebire acéstă îngrădire pentru grădinĭ şi liveḍĭ. Se aşéză la 4 saŭ 5 metri depărtare tumurlucĭ de stejar bine arşĭ şi bine înţepeniţĭ, pe carĭ se întind 4 rîndurĭ de sîrmă maĭ grósă saŭ şi lanţ.

Se plantéză, la 20 până la 30 centimetri depărtare, butaşĭ de agrişĭ carĭ se tae la 10 centimetri de asupra pămîntuluĭ şi dacă tulpinele ce cresc se ridică pe sîrmă, după 4 anĭ, aĭ o îngrădire de 1 m. 50 ce se acoperă cu agrişe marĭ şi numeróse. Acéstă îngrădire nu are defectul de a servi ca refugiŭ omidelor.

*

Oţetarul e otrăvitor. O sumă de persóne plantéză încă acest Ailant, pentru că ... se prinde tot aşa de uşor ca Arţarul Negundo şi cresce tot aşa de repede ca el. În pepiniere nu se maĭ cultivă oţetarul care n'are nicĭ o importanţă pentru umbră, frumuseţe şi lemnul sĕŭ e maĭ prost ca cel de salcie.

Zéma acră şi reşinósă, ce e în tóte părţile acestuĭ oţetar, bun de distrus, e o puternică otravă pentru păsĕrile şi vitele ce ĭ-ar mânca frunzele.

*

Negeiĭ de pe ţîţele vacilor se stîrpesc când sînt maĭ lungĭ legându-ĭ strînşĭ cu gumă elastică. Când nu-ĭ poţĭ prinde cu asemenea legăturĭ, fiind întinşĭ pe ţîţe, se pot stîrpi ungêndu-ĭ, în fie care zi, cu *acid acetic* saŭ frecându-ĭ la 3 zile cu vată muiată în *uleiŭ adevĕrat de „cade“*.

*

În potriva insomnieĭ. Mulţĭ nu pot durmi de grijĭ etc. În loc de a lua doctorif adurmitóre, e maĭ bine a-ţĭ pune comprese cu apă rece la ceafă. Rĕcéla are efecte liniştitóre asupra organelor nervóse.

(*„Gazeta Săteanuluĭ“*).

Bibliografie.

A apărut:

Revista Ilustrată Enciclopedică „Gazeta Săteanuluĭ“, Nr. 4., Anul XVII. cu următoriul sumar: Convorbirĭ economice. — Să trecem la fapte. — Moldo-Valachia. — Sfaturĭ medicale: Înfăşatul copiluluĭ. Curăţenia copiluluĭ. — O radă de lumină. — Cestiĭ pedagogice: Psichologia experimentală. — Necesitatea aerisăriĭ locuinţelor animalelor. — Glónţele „Dum-Dum“. — Vitele albe. — Învĕţătură practică. — Conjunctivita granulósă (urmare). — Readucerea la viaţă. — Testamentul unuĭ proprietar-cultivător. — Cronica agricolă. — Scirĭ diferite agricole. — Informaţiunĭ agricole. — Felurimĭ. — Buletin comercial. — Miscellanea.

Ilustraţiunĭ: Glónţe „Dum-Dum“ tăete. — Rănĭ în corpul omenesc făcute de un glónte obicĭnuit. — Rănĭ în corpul omenesc făcute de un glónte „Dum-Dum“. — Readucerea la viaţă după $2^1/_2$ óre de mórte aparentă. — Noul trăgător elctric pentru readucerea la viaţă. — Acumulatórele trăgătoruluĭ. — Trăgătorul sistem de ceasornicărie. — Obiectul de artă oferit de dómnele române dluĭ de Gubernatis. — Partea glumĕţă: După o capitulaţie. — Timbrul Exposiţieĭ universale din Paris 1900. — Îngrădire de agrişĭ întinşĭ pe sîrmă.

A apărut şi se află de vîndare la **Tipografia seminarială din Blaş:**

Istoria legiĭ nóuĕ de Dr V. Szmigelski, tomul I. Tinereţele luĭ Isus. Isus ca profet. 399 pag. preţul 4 cor. tomul II. Isus ca preot, 320 pag. preţul 3 cor. 40 fil. Şi în tomul al doilea apărut acum întâlnim acelaşĭ stil plin de frumseţă. aceeaşĭ limbă românéscă curată, aceeaşĭ admiraţiune şi încântare pentru faptele mărete sĕvîrşite de Omul-Dumnezeŭ în ultima sĕptĕmână petrecută pe pămînt. Şi venitul ce va realisa din cartea acésta autorul îl destinéză fondului provincial de salarisare la care dînsul a pus basă.

Recomandăm istoria acésta cu tot deadinsul ca pe o scriere necesară şi fórte folositóre fie căruĭ adevĕrat creştin.

Dr Victor Szmigelski: **Ermeneutica biblică**, compusă după Ubaldo Ubaldi. Blaş 1899. pag. 180. preţul 2 cor. Ca şi de la cele alalte publicaţiĭ ale sale dl autor destinéză şi venitul acesteĭ publicaţiĭ pentru formarea unuĭ fond provinţial de salarisare a preoţilor şi învĕţătorilor. Manualul e destinat pentru facultăţile de teologie. dar póte fi de folos şi celor carĭ se ocupă cu studiul sf. Scripturĭ.

Jertfa creştinilor. *Comentar al liturgiilor bisericiĭ grecescĭ* compus de *Dr Victor Szmigelski.* Tomul I. Introducere dogmatică. Cu aprobarea Preaveneratuluĭ Ordinariat mitropolitan de Alba Iulia şi Făgăraş. Blaş 1897. Tipografia seminariuluĭ archidiecesan. Pag. 230 în 8°. Preţul 2 cor. 10 fil. saŭ 2 leĭ 20 banĭ. Editura auctoruluĭ.

Posta Redacţiuniĭ. *Un delegat sinodal:* N'am publicat manuscrisul trimis, iţĭ vom scrie zilele acestea adevĕratul motiv, arĕtându-ţĭ, care ar fi după vederile nóstre adevĕrata cale, ce ar trebui urmată. Salutărĭ frăţescĭ! — On. *I. B.* în *S.* Am făcut pomenire de idea DVóstre. În forma trimisă nu s'a putut. — *Haţăgel.* Am primit cu mulţămită abonamentul pe 1898 semestrul 2-lea şi pe întreg anul 1899. — *Poiana* (Aiuduluĭ). Am primit cu mulţămită abonamentul pe anul 1895. — *Rusiĭ munţi.* Am primit cu mulţămită abonamentul pe anul 1892. — *Vălcelele bune.* Am primit abonamentul pe aniĭ 1897 şi 1898. — *Karulyfalva.* Am primit cu mulţămită abonamentul pe 1893 şi 1894.

Editor şi redactor rĕspundĕtor:
Aurel C. Domşa.

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căiĭ ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobre 1899.

Budapesta—Predeal

Tren de person.	Tren accelerat	Tren mixt	Tren de persón.	Tren accelerat		Tren mixt	Tren de persón.	Tren accelerat	Tren accelerat	Tren de persón.
10—	8 50			2.10	pl. Viena ..... sos.		1.50	7.20	1.50	6.20
8.30	1.55		5.45	9.15	**Budapesta** . .		7 10	1.50	7.50	6 20
11.21	3.49	5.10	9.27	11.12	Szolnok	8·30	3.22	11.36	5 32	3.25
1.33	5.21	8.00	11.33	12 47	P. Ladány . .	5.50	12 54	9 59	5.56	1 12
3.42	6.39	7.[illegible]	1.48	2.11	sos. Oradea-mare pl.		11.04	8.43	2.38	11.32
3.58	6.46	2.20	2.06	2.18	pl. Oradea-mare sos.	7 12	10 44	8.38	2.31	11.17
4.38	7.15	1.15	3.03	2.50	Mező-Telegd .	6.21	10 07		2 01	10 42
5.20	7.50	2.21	3.45	3.26	Rév	5.26	9.32	7.47	1.34	10 08
5.43		2.57	4.06		Bratca	4 50	9 11			9.50
6.31	8.37	4.00	4.53	4.16	Ciucia	3.30	8 37	7 09	12.52	9.19
7.16	9.08	4.59	5.32	4.52	B.-Huiedin . .	4 58	7 55	6.40	12.20	8.37
8.06		6.13	6.24		Ghârbĕŭ....	3.05	6.54			7.37
8.33	10.08	7.04	6.59	5.55	sos. Cluş ...... pl.	2.20	6.13		11 01	7.—
8.50	tr. prs.	8.40	2.05	6.11	pl. Cluş sos.			5 23	10.46	6 45
9.07	9·47	9 09	2.52	6.27	Apahida .	5.24	4 27			6 27
10.14	11·11	10.40	4.45	7.26	Ghiriş	5.02	4.02		9.23	5.12
10 44	12.33	11.25	5.38	7.50	Cucerdea . . .	3 37	2 33		8 54	4.43
10.56	1.08	11.40	5.57	7.52		3.06	1.58		8.49	4.33
11.03	1.17	11.49	6.08		Uióra	2 56	1.48			4.27
11.12	1.25	11.59	6.19	8.16	Vinţul de sus .	2.49	1 41			4 20
11.34	1.34	12.29	6.59	8.32	Aiud ....., .	2.41	1 33		8.23	3.59
11.52	1 59	12.55	7.31	8.37	sos. Teiuş .... pl.	2.17	1.06		8 16	3 38
12.24	2.22	1.30			pl. Teiuş sos	1 55	12.41		8 00	3 02
12.53		2.07				1.29				2.36
1.14		2 92		9.04	Crăciunel . . .	12 55			7.34	2.16
1.45		3.11		9.31	Blaş	12.34			7.08	1.44
2.01		5.31		9.43	Micăsasa . . .	11.56			6.56	1.25
2.15		3 46		9.45	sos. Copşa-mică . . pl.	11.35			6.54	1.06
2.33		4 08		9 59	pl. Copşa-mică sos.	11.14			6.41	12.49
3.04		4.45		10.23	Mediaş	10.55			6.20	12.18
3.40		5.27		10.51	Elisabetopol .	10.24			5 53	1 40
3.47		5.47		10.58	Sighişóra . . .	9.45			5.46	11.33
4.03		6.[illegible]2		11.12	Haşfalĕŭ . . .	9.35			5.32	11.16
5.35		7 58		12 26	Homorod . . .	9.12			4.27	10.03
6.13		8.36		12.58	Ágostonfalva .	7.44			3 53	9.22
6.42		9.09		1 16	Apaţa	7.02	4.51		3.37	8 58
7.16		9.40		1.35	Feldióra....	6.37	4.20	Circulă Vinerea Predeal-Braşov	3 16	8.27
8.—		10.25		2.09	sos. Braşov .... pl.	5.58	3.32		2.45	7.48
5.53		11.—		2.19	pl. Braşov sos.	5.08	2 10		2.18	5.20
4.40		12.26		3.01	Timiş	9.27		6.58	1 42	4.14
5.10		1.11		3.31	**Predeal** . . .	8 47		5.57	1 12	3 32
11.55		8.15		9.10	sos. Bucurescĭ . . . pl.	8.20		5.11	9.15	7.45
						3.15				

Copşa-mică—Sibiŭ—Avrig—Făgăraş

Tren de persón.	Tren de persón	Tren de persón		Tren mixt		Tren de persón.	Tren mixt	Tren de persón.	Tren de persón.	Tren de persón.
2.21	4.43	11 30		7.10	pl. Copşa mică . sos.	6.25	9 32	3.25		12.35
3.57	6.36	12 58		8.50	Ocna	5 07	8.15	1.56		11.01
4.19	7.04	1.40		9.15		4.40	7.41	1.21		10.30
tr. m.	Numai Marta şi Vinerea comunic.	tr. m.			sos. pl. Sibiiu .... pl. sos.			Circ. Marţa şi Vinerea		tr. m.
4.30		2.—					7.33			8.57
5.22		2.54			Tălmaciu-m. .		6.45			8.04
6 15		3 59			Avrig		6 01			7.15
8.34		6.35			sos. Făgăraş . . . pl.		3.32			4.25

Murĕş-Ludoş—Bistriţa.

4.—	Numai Lunia com. 9.10	4 20			Mureş-Ludoş			6.48	7.30	Numai Vinere circulă
5 03	10.28	5.35			Zau			5 51	6.33	
6.54	12.39	7.11			Ţagu-Budatelic			5.—	4.51	9.44
7.52	1.53	Bald			St. Mihaiu de câmpie .				3.42	8.46
8 44	3.02				Lechinţa				2.47	7.43
9.22	3.52	Numaĭ Marţa			S.-Măghiăruş			Circ. Marţa	2.01	6.52
10 11	4.55				Bistriţa				1.16	5.55

Cucerdea — Oşorheiŭ — Regh.-săsĕsc.

2 08	8.10	3.11	11.01		pl. Cucerdea . . sos.		7.42	2.38	8.35	12.48
3.	8.51	3.52	11.41		Ludoş . . .		6.59	1.55	7.42	11.46
3 58	9.40	4 39	12.29		Cipău		6.24	1.19	6.56	11.00
5	10.30	5.29	1.17		sos. pl. Oşorheiŭ . . pl. sos.		5 30	12.25	5.50	9 54
5.15	10 42	5 39						9.00	5.04	9 35
6.44	12.16	7.17			sos. Regh.-săs . pl.			7.39	3.30	8.05

Ghiriş — Turda

7 33	11.--	5.—	10.23		**Ghiriş — Turda**		5.05	10.30	2 20	9.12
7.55	11.22	5.22	10.45				4.45	10.10	3.00	8.52

Alba-Iulie—Zlatna.

4.37	9 40	4.36			**Alba-Iulia—Zlatna.**			7.22	1.01	6.16
7.28	12.25	7.47						5.—	8.22	3.50

Blaş — Küküllöszög — Sóvárad.

3.25	2.30				Küküllöszög Blaş . . .				5.50	1 30
4 10	3.13				Sân.-Miclăuş				9.42	5.09
4.56	3.57				Cetat.-de-Baltă				10.29	5.50
5.54	4.55				D.-Sân.-Mărtin				11.16	6 33
9.30	8 30				Sovarod				11.55	7.15

Notă: Órele însemnate în stânga staţiunilor sînt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în drépta de jos în sus. — Numeriĭ încuadraţĭ cu liniĭ maĭ negre însemnéză órele de nópte.

Tipografia Seminariuluĭ archidiecesan.